

Munks næste diktatorstykke, *Han sidder med Smeltediglen*, som denne gang gjalt Tysklands antisemitisme.

Jeg vil til sidst gøre opmærksom på det forord, Munk skrev, da *Sejren* blev udgivet som bog. Han protesterede kraftigt mod en ren politisk fortolkning af stykket. "Altsaa er dette Skuespils Italien ikke Landkortets, dets Kansler er ikke Fascisternes Diktator, dets Finansminister har intet med den 'virkelige' at skaffe. Kun Ansigterne ligner." Og han præciserer, at hans ærinde har været at "finde det eneste han søger: Sindet. Ikke den enkeltes, men Tidens Menneskehjerte³¹."

Jeg mener, at dette forord skal tages for pålydende. I det allerede omtalte fiktive interview om *Sejren* forklarede Munk endvidere: "Mussolini og Abessinien interesserer mig i allerhøjeste Grad som Menneske, der lever med i Tiden. Men som Digter rager denne tidsbestemte Konflikt mig ikke – saa lidt som den tidsbestemte person... Og det kan drive mig mod Fortvivlelsen at tænke paa, om Folk bare skulde opfatte det som en Sensation i Aktualitet." (*op. cit.*, 166-167) For igen at citere Ole Palsbo, har Munk med dette skuespil som med flere andre diktatorstykker "i faa skarpe Streger [givet] et uhyggeligt Rids af Magtens patologiske Sygdomsbillede". (*op. cit.*, 67) Munk var ikke kun optaget af "Verden i Dag". Det var Cæsars hybris og fald, han i 1936 spontant tænkte på, da Mussolini udløste krigen i Abessinien.

³¹ *Kaj Munk, Cant og andre Skuespil*, Mindeudgaven, s. 244.

Formandens årsberetning for 2012

Af Søren Dosenrode

I en af sine prædikener fortæller Kaj Munk en anekdote om en fynsk kone i et menighedsråd, som engang i rådvildhed slap til at sige: "Jamen det er da forskrækkeligt, så har vi jo ikke andre end Vorherre at holde os til." Tænk, hvad I vil, for nu kommer min årsberetning!

Først ser vi på hvad der er sket i 2012 i forhold til Kaj Munk, så ser vi på Selskabets tilstand, og ind i mellem vil jeg kort berette om et sjovt lille fund vi har gjort.

Så lad os se på, hvad der er sket i 2012, med 'Kaj Munk briller på'.

Tilbageblik på 2012

Højdepunktet var den 4. maj om aftenen, hvor man i Vedersø Præstegård både kunne mindes Kaj Munks indsats, fejre befrielsen og, glæde sig over at en række møbler og effekter blev overdraget til museet af familien Munk. Jeg ved, at Hanne Munk har spillet en meget, meget vigtig rolle her, og jeg, og vi, er hende meget taknemmelig for den fine måde det skete på. I respekt også for Arne Munk, hvis holdninger blev fremført så fint af Jan Pedersen, vores norske ven!

Ellers er det værd at nævne, at Ricardt Riis er ved at barsle med en bog, der har et citat fra Kaj Munk, som titel: *Et spark til Himlens dør*. Den kommer på Syddansk Universitetsforlag... jeg tror ret snart? (red. Er netop udkommet) I hvert fald glæder jeg mig til at se den!

Og så nærmer vi os jo fremtiden ... Dette års Kaj Munk Seminar kommer til

at hedde *Kaj Munk i 1930'erne – Kaj Munk og 1930'erne*.

Vi har prøvet at tage ved lære af det sidste seminar, hvor vi fik at vide, at det var lige vel koncentreret, så vi nøjes med tre foredrag om lørdagen, og så håber vi på en rundvisning i Præstegården, så vi kan se, hvad nyt, der er sket.

Som I hørte på titlen *Kaj Munk i 1930'erne – Kaj Munk og 1930'erne* har jeg valgt at stille skarpt på 1930'erne, en utroligt spændende, dramatisk og konfliktfyldt periode, men også en periode, hvor Kaj Munk skrev meget og hvor hans popularitet nåede til skyerne. Jeg har kontaktet tre meget gode foredragsholdere, og to har allerede svaret 'ja', så det ser jeg selv meget frem til. ... Sidste gang indledte vi med fælles aftensmad og et hyggeligt foredrag ved Anne Saarup Brinth, om Lise Munk og Præstegården, og mon ikke vi også finder en anden god oplægsholder igen i år?

Vi vil annoncere programmet på vores hjemmeside, og i dagspressen, og så er man jo altid velkommen til at ringe og spørge!

Ser vi på Kaj Munk Forskningscentrets aktiviteter, har vi ikke været så synlige som de tidligere år ... men vi har faktisk været aktive!

Konkret knokles der med at digitalisere pastor Sigumfeldts 25 binds ud klipssamling. Den omfatter, skønmæssigt, 70% af Kaj Munks avispublikationer. Kaj Munk Forskningscentret fik samlingen for nogle år siden v.h.j.a. en donation fra Danske Bank. Det er den side af Munk, der er behov for at få tilgængeliggjort! Vi håber på at være færdige før sommerferien. Med udgangspunkt i den, skal der så skrives om journalisten Kaj Munk, og

om Kaj Munks politiske univers.

I sommers drejede vores Kaj Munk Seminar, den 29. August, sig om inspiration til undervisning i Kaj Munk. Der var spændende oplæg fra Marc Auchet, Mogens Pahuus og Anker Genzøe. Som I ved, er det vores mål, at udbrede kendskabet til Kaj Munk, og det gøres bedst via folkeskole og gymnasium... Og så er det her, at der er faldet en appelsin ned i vores KMF-turban i form af Knud Erik Andersen.

Knud Erik er bl.a. ph.d. i filosofi, og er nu blevet tilknyttet Kaj Munk Forskningscentret som ekstern lektor. En af hans opgaver bliver netop at bringe Kaj Munk tilbage til gymnasierne, og udarbejde lærermateriale. Det kunne være, at han kunne overtales til at fortælle os om sit engagement ved næste års generalforsamling ... hvem ved? Vi ser hans, dit, engagement som et herligt bidrag!

Med hensyn til vores antologi om Kaj Munks teologi, som jeg fortalte om sidste år, løb vi ind i problemer med et af bidragene – et meget centralt kapitel – men jeg håber, at den er udgivet / tæt på udgivelse når vi mødes til næste generalforsamling.

Jeg får af og til sjove og / eller spændende e-mails. En af de bedre i år, var en fra en lektor i litteratur, religiøs litteratur, fra Universitetet i Rom. Han havde hørt noget om denne Kaj Munk, og ville vide mere. Nuvel, jeg skrev noget til ham, sendte nogle optagelser fra vores første seminar om 'kristendom og modstand' og også en lille bog med fem af Munks dramaer i engelsk oversættelse – *Ordet, Før Cannae, Smeltediglen* osv. Så hørte jeg ikke mere fra ham i nogle måneder, før han skrev og meddelte, at han havde kontaktet et

italiensk forlag, specialiseret i nordisk litteratur, og at han ville iværksætte en oversættelse. Fint; hidtil har kun et par af Kaj Munks dramaer været oversat til italiensk, så det lover godt!

Så selvom der ikke har været så lydt omkring forskningscentret, er der sket meget!

Et lille Fund

Vi har jo hørt Søren Mørk og Henning Tjørnehøj lamentere over Kaj Munks Olleruptale, med udgangspunkt i et censureret referat i Svendborg Avis: Hitler var herlig og Tyskland fremragende. Jens Kristian Lings udgav for nogle år siden en udmærket kildesamling i *Munkiana*, men det har været svært at gendrive Svendborg Avis's referat uigenkaldeligt, fordi Munk selv brændte sit manuskript. For to år siden fandt vi en kladde til manuskriptet og det var grundlaget for endnu en artikel i *Munkiana*. Nu har vi fundet endnu et kortfattet referat – i pastor Sigumfeldts samling – skrevet af Rigmor Nielsen, Egense, søndag den 28. juli, 1940. Det er så kort, at jeg vil læse det op; det er jo en øjenvidneskildring:

[Formanden læste referatet op.]

Jeg kunne ikke lade vær med lige at tage dette referat med; det er interessant!

Nå; og hvad så med Selskabet??

Kaj Munk Selskabet

Vi begyndte året med at lykønske Dronning Margrethe til sit regeringsjubilæum, med et af Kaj Munks digte til Christian den X, og fik et behørigt venligt svar – det skyldte vi Kaj Munk.

Og også vi kan glæde os lidt, for grundlæggende går det os godt, rigtigt godt!

Medlemsmæssigt er vi oppe på 132 medlemmer, og dertil 5 institutionsmedlemsskaber, så jeres indsats som ambassadører giver pote! Bliv endeligt ved, så er vi snart oppe på de 250 medlemmer, der er vores mål – Jørgen har en kasse *Munkiana* med, som I kan tage af, og bruge som 'smagsprøver', når I er ude at hverve medlemmer! Glem det ikke!

Økonomisk går det også godt; det vil Jørgen snart berette om; men det er også nødvendigt af to årsager: a) vi skal kunne afholde vores seminar til sommer, og b) jeg sparer op, til den dag, hvor Kaj Munk Forskningscentret ikke længere eksisterer og derfor ikke kan bruge *Munkiana* som publikationsforum. Så vi rutter ikke med pengene; og Jørgen passer godt på dem!

Igen i år kan jeg ikke slutte min beretning, uden at takke Jørgen Albretsen for sit store arbejde som Selskabets sekretær og kasserer. Derudover er Jørgen manden, der sætter *Munkiane* op, og jagter de forfattere, der har lovet at yde et bidrag, men liiiiiige mangler at få skrevet de sidste sider. Kære Jørgen, tak for din indsats, du gør Selskabet, og formanden store tjenester! Det var, hvad jeg havde at sige, og nu er i velkommen til at kommentere og stille spørgsmål; tak for jeres opmærksomhed!

Referat af generalforsamling i Kaj Munk Selskabet

Af Jørgen Albretsen

Vedersø Kulturcenter lørdag den 12. januar 2013 kl. 13.

I alt 24 var tilmeldt.

Fra bestyrelsen var til stede: Søren Dosenrode, Jørgen Albretsen, Anna Saarup Brinth og Ricardt Riis. Afbud fra Peter Øhrstrøm.

Dagsorden ifølge vedtægternes §11.

a) Valg af dirigent, referent og stemmetællere.

Søren Dosenrode bød velkommen og foreslog på bestyrelsens vegne Per Mikkelsen som dirigent.

Per Mikkelsen blev valgt og kunne konstatere, at generalforsamlingen var lovligt indkaldt.

Som referent blev Jørgen Albretsen valgt.

Som stemmetællere blev Knud Tarpgaard og Carl P. Behrens valgt.

b) Formanden aflægger beretning om Selskabets virke i det forløbne år.

Søren Dosenrode fremlagde beretningen, som er trykt i dette nummer af *Munkiana*, side 43 - 45.

Specielt skal desuden nævnes, at planlægningen af Kaj Munk Seminaret 2013, som Kaj Munk Selskabet afholder i dagene 9. – 11. august i Vedersø nu er så langt fremme i planlægningen, at temaet kan annonceres:

*Kaj Munk i 1930'erne – Kaj Munk og
1930'erne*

Bestyrelsen arbejder videre med detailplanlægningen. Program og tilmelding sendes ud til medlemmerne, annonceres i Kristeligt Dagblad, alle deltagere i seminaret i 2011 får det tilsendt, og lørdagen i Præstegården udbydes som i 2011 i samarbejde med Ringkøbing-Skjern Folkeuniversitet.

Der er tale om et åbent seminar – alle er velkomne.

c) Kassereren forelægger det reviderede regnskab til godkendelse.

Jørgen Albretsen fremlagde det reviderede regnskab, som blev godkendt uden kommentarer.

Affødt af udgiften på kr. 655,50 til trykning af 500 stk. girokort til foreningen, til brug i de kommende år, blev det efterfølgende kort diskuteret, om Kaj Munk Selskabet skulle gå væk fra den hidtidige praksis med at bruge girokort og skifte til at lade "Nets Denmark" (Betalingsservice) administrere betalingen af medlemskontingent. Næsten alle bruger netbank, er nærmest tvunget til det, og betaler girokortet ad den vej. Indbetaling på "posthus" er alt for dyrt. Men at lade administrationen af medlemskontingent klare af "Nets Denmark" er ikke gratis for foreningen. Kassereren blev bedt om at undersøge udgifterne, hvorefter det diskuteres i bestyrelsen, hvad man fremover skal gøre.

d) Valg af formand: den nuværende formand genopstiller.

Søren Dosenrode blev genvalgt som formand uden modkandidater.

e) Valg af 2 bestyrelsesmedlemmer og 2 suppleanter.

Bestyrelsesmedlemmer:

Jørgen Albretsen og Peter Øhrstrøm er på valg og bestyrelsen foreslår genvalg.

Begge blev genvalgt.

Suppleanter:

Bestyrelsen foreslår genvalg af Carl P. Behrens som første suppleant og Kjeld Roger Henriksen som anden suppleant. Begge blev genvalgt.

f) Valg af revisor og revisorsuppleant:

Bestyrelsen foreslår genvalg af Per Mikkelsen og Jørgen D. Grønbæk.

Begge blev genvalgt.

g) Fastlæggelse af kontingent:

Bestyrelsen foreslår, at kontingentet

fortsat er kr. 150,-

Vedtaget.

h) Behandling af indkomne forslag.

Der var ikke indkommet nogen forslag.

i) Eventuelt, herunder forslag til aktiviteter.

- Lisbeth Lunde Lauridsen foreslog Søren Dosenrode at gå videre med emnet "Statens overvågning af Kaj Munk" med reference til Sørenes formandsberetning til generalforsamlingen i 2012 og udforme det til en artikel i f.eks. *Munkiana* eller som et emne til et foredrag i Præstegården.

- Carl P. Behrens foreslog et projekt, som kunne være i samarbejde med Præstegården, med den overordnede titel "Mødet med Kaj Munk", f.eks. på teatret, klassekammeraters indtryk, måske med et tema "Vedersø-Lolland retur".

- Jens Kristian Lings vil på et tidspunkt, når forholdene på Præstegården tillad-

der det, gerne donere Præstegården kortspillet med Munk-familiens 'replikker' i whist skrevet på. Lings har fået overdraget kortspillet af nu afdøde overlærer Birgit Michelsen, der havde fået kortspillet som julegave af Kaj Munk i 1943. Birgit Michelsen var privatlærerinde i Vedersø Præstegård for de fem Munk-børn.

- Desuden opfordrede Lings til, at Kaj Munk Selskabet indkøbte "et classesæt" af den nye udgave af Kaj Munk Sangbogen, som han ligesom førsteudgaven havde redigeret. Sangbogen sælges i Præstegården, og indtægten ved salget går ubeskåret til Præstegårdens drift.

- Kjeld Roger Henriksen foreslog et tema "breve fra Kaj Munk". Som eksempler nævnte han en brevveksling mellem Kaj Munk og K.L. Aastrup, han kendte til, og som der muligvis kunne forhandles om adgang til. Et andet eksempel er breve mellem Kaj Munk og Niels Bukh, som findes i arkivet på Ollerup Gymnastikhøjskole.

Herefter sluttede generalforsamlingen, hvorefter der var oplæsning ved Hanne Munk af et meget velskrevet, spændende og humoristisk foredragsmanuskript, som Arne Munk, hendes afdøde mand, på et tidspunkt havde holdt om Munk-familiens biltur i maj 1943 til Lolland, samt om Lise Munks bilture med børnene til bl.a. Lolland efter krigen. Efter foredraget var der for de interesserede samkørsel til Præstegården, hvor Lisbeth Lunde Lauridsen viste rundt.

Bestyrelsen holdt et kort konstituerende møde. Genvalg af Peter Øhrstrøm som næstformand og Jørgen Albretsen som kasserer.